

Tudi senat odobril zakon o mestnih občinah

Zasedanje senata zaključeno — Smrt senatorja Petra Kostića iz Prizrena, zaslužnega nacionalnega borca

Beograd, 13. junija. p. Senat je danes končal svoje zasedanje in je pred odhodom na poletne počitnice po celodnevnom zasedanju odobril zakon o mestnih občinah.

Dopoldanska seja se je pričela ob 10.30. Pred prehodom na dnevni red sta bila predložena ukaza o razrešitvi bivšega prometnega ministra g. Milosavljevića in o imenovanju novega prometnega ministra inž. Ognjena Kuzmanovića. Senatorji so poslušali čitanje ukazov stoje ter so ob koncu pridržali ovacije Nj. Vel. kralju.

Predsedujoči podpredsednik g. dr. Uroš Krulj je nato obvestil senat, da je v pretekli noči preminul senator g. Petar Kostić iz Prizrena. V daljšem govoru je omenjal zaslužno delo pokojnega senatorja, ki je kot profesor zlasti za časa turške okupacije Južne Srbije organiziral srbsko šolstvo in si pridobil velike zaslugе na nacionalnem in kulturnem polju. Umrl je sredi ob 11. v skopskem sanatoriju »Vardar« v rokah svojega sina, narodnega poslanca dr. Lazara Kostića. Senat je izkazal svojemu pokojnemu tovarišu poslednjo čast s trikratnim Slava!

Po rešitvi raznih manjših zadev je senat prešel na dnevni red in pričel razpravo o zakonu o mestnih občinah. V imenu odhoda, ki je zakonski načrt proučil, je senator dr. Djuro Kotur v svojem govoru podčr-

tal vlogo mest v javnem življenju in podrobno analiziral zakonski načrt. Izjavil je da je zakon sestavljen po najmodernejših principih in zgrajen na osnovah moderne sodobne demokracije. Za njim je obširno obrazložil zakonski načrt notranji minister g. Živojin Lazić. V imenu opozicije je govoril senator Petar Cirić, ki je kritiziral zakonski načrt s stališča opozicije in izjavil, da bo glasoval proti. Senator dr. Jovo Nemec je v svojem govoru podčrpal nujno potrebo enotnega občinskega zakona in naglasil, da je zakonodajno delo pri nas zelo težavno, ker je treba izenačiti sedem različnih področij. Predloženi zakon odgovarja vsem zahtevam sedanje dobe in zaradi tega priporoča njegov sprejem. Zadnji govornik na dopoldanski seji je bil predsednik Narodnega kluba dr. Benjamin Superina, ki je kritiziral zakon s stališča opozicije.

Ob 5. popoldne se je razprava nadaljevala. Na popoldanski seji so govorili senatorji Daka Popović, dr. Stanko Svrlić, Stevan Mihaljević in dr. Jovo Banjanin. Pri glasovanju je bil nato zakon v načelu in podrobnostih z veliko večino glasov odobren.

Senat je nato po poročilu senatorja dr. Ravniharja odobril poročilo imunitetnega odbora in odklonil zahtevo po izločitvi senatorja Vrbanića sodišču. Seja je bila nato zaključena. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Dr. Henrik Steska:

Ustroj islamske verske zajednice v Jugoslaviji

Jugoslavija je v verskem oziru dokaj peštra. Poleg srbske pravoslavne cerkve, ki ji pripada skoraj polovica vsega prebivalstva, in katoliške cerkve z malodane dvema petinama prebivalstva, torej poleg teh dveh verskih družb, ki ju sploh ne moremo smatrati za verski manjšini, je v Jugoslaviji islam (mohamedanska vera) dokaj močno razširjen, saj šteje nad pol milijona pripadnikov. Muslimani (mohamedanci) so torej posebno močna verska manjšina, dočim vsem trem evangelijskim (protestantskim) cerkvam ne pripada niti četrt milijona prebivalcev, židov je nekaj nad 90.000, starokatolikov pa niti 8000.

Islam v Jugoslaviji uživa poleg one zaštite, ki gre vsem veroizpovedim v Jugoslaviji, še posebno mednarodno zaščito in skladno z njo tudi ustavno zaščito. Z mednarodno pogodbo, ki je bila 10. septembra 1919. v Saint Germainu-en-Laye sklenjena med glavnimi zavezuškimimi in pridruženimi silami in državo Srbijo, Hrvatima in Slovencev, se je Jugoslavija zavezala dati vsem prebivalcem (ne le državljanom) polno zaščito življenja in svobode, ne glede na rojstvo, narodnost, jezik, pleme ali vero; dalje jim priznati svobodo izraževanja tako javno kakor privatno, verske vere, religije ali verozanja, katerega izpoved ne nasprotuje javnemu redu in javni morali. Tudi je bilo določeno, da so vsi državljani pred zakonom enaki in da uživajo enake državljanske in politične pravice, ne glede na pleme, na jezik ali na vero. Razlika v religiji, verskem prepričanju ali veroizpovedi ne sme ovrniti nobenega izražanja v uživanju državljanstvih in političnih pravic, posebno ne za sprejem v javne službe, opravila in časti ali za izvrševanje raznih poklicev in podjetij. Te odredbe je naša država izrecno priznavala za osnovne zakone, s katerimi ne bo noben zakon, nobena uredba in nobeno uradno opravilo v protislovju ali v opreki.

Islam pa nikakor ni zgolj jugoslovanski problem, marveč zanima ureditev islamskih vprašanj tudi Francijo, a zlasti britanski imperij z njegovimi množičnimi muslimanskimi podaniki in raznoterimi odnosi do muslimanskih držav. Razumljivo je torej, da so se v saint-germainski pogodbi vrtnile še nadaljnje verske določbe, ki jim sicer ne gre značaj osnovnega zakona in ki se nanašajo na islam. Jugoslavija je v tej pogodbi morala pristati, da se muslimanski rodbinski odnosi urede po muslimanskih običajih in da se imenuje reis-ul-ulema.

Vse te pogodbenne določbe, nanašajoče se na manjšino po plemenu, vert ali jeziku, so postavljene pod garancijo Društva narodov in se smejo izreklamirati le s pristankom večine sveta Društva narodov. Poseben mednarodni postopek, ki ga more nabediti član društvenega sveta, in če treba razsoda stalnega mednarodnega sodišča v Haagu, jamčita za izvršitev tega manjšinskega prava. Navedena mednarodna pogodba se je z zakonom od 10. maja 1920. objavila in je odslej setavni, oblastva in državljane obvezujoči del jugoslovenskega prava.

Kakor ustava iz l. 1921., tako jamči tudi nova ustava Jugoslavije iz leta 1931. svobodo vere in vesti. Tudi sodijo po teh ustavah v rodbinskih in dedinskih vprašanjih posebni državni šeriatski sodniki.

Muslimani v Jugoslaviji so deloma jugosloveni, deloma pa Albanci (Arnavti in Turki). Srbsko-hrvatski muslimani prebivajo večinoma v Bosni in Hercegovini, kakor tudi v Stari Raški (Sandžak, Novi Pazar) do Rogozne, albanski in turški muslimani pa v ostali Južni Srbiji in Črni gori. Nepravilno se tudi neturški muslimani imenujejo Turki.

Do leta 1930. je bilo v Jugoslaviji dvoje mesečno nepravilnih islamskih organizacij; ena pod reis-ul-ulemo v Sarajevu za Bosno in Hercegovino, druga pa pod velikim muftijem v Beogradu za Južno Srbijo in Črno goro. Po novih dveh, l. 1930. izdanih zakonih o islamski verski zajednici v Jugoslaviji in po ustavi te zajednice, izdani na osnovi teh zakonov in potrjeni od kralja, stoji na čelu samostalne islamske verske zajednice v Jugoslaviji vrhovno versko starešinstvo v Beogradu. Sestavljajo ga reis-ul-ulema kot vrhovni predstavnik te verske družbe in oba predsednika duhovnih pokrajinskih svetov (ulema medžlisov) v Sarajevu in v Skoplju. To vrhovno versko starešinstvo ni le najvišje upravno in nadzorno versko oblastvo nad obema ulema medžlisima, temveč tudi daje načelna tolačenja, kateri šeriatsko-pravni predpisi se imajo uporabljati. Reis-ul-ulema se voli po posebnem volilnem telesu. Člani tega volilnega telesa so višji islamski duhovniki (člani obeh ulema medžlisov in vsi muftiji), vrhovni šeriatski sodniki, direktorji šeriatskih šol in še nekateri drugi višji državni funkcionarji muslimanske vere (n. pr. aktivni ministri, ki so muslimani). Izvoljenega reis-ul-ulema pa mora še kralj potrditi, in sicer na predlog, ki ga stavi minister pravde s pritrditvijo predsednika ministrskega sveta.

Na prvi nižji stopnji je dvoje vrst verskih oblastev. Zgolj duhovna pokrajinska sveta, nazvana ulema — medžlis, v Sarajevu in v Skoplju, skrbita za versko, verskoprosvetno in kulturno življenje muslimanov, a posebnim upravnim oblastvom, takozvanima vakufsko-mearifskima večema v Sarajevu in Skoplju, ter njihju ožljima upravnima odboroma pa je poverjena vrhovna imovinska uprava in zlasti ona verskih zadužbin (vakufov). Pri opravljanju imovinskih in finančnih poslov pomagata upravnima odboroma dve vakufski direkciji, ena v Sarajevu, druga v Skoplju; direktorja teh direkcij postavlja pristojno vakufsko-mearifsko večje.

Pod ulema medžlisima stoji v poednih okroglih muftijstvih, določena za versko in verskoprosvetno upravo in sestavljena iz muftija in njegovih tajnika. Pod Sarajevu spadajo štirje muftiji, pod Skoplju pa pet. Muftijstva sarajevske verske pokrajine se nahajajo v Banjaluci, v Tuzli, v Sarajevu in Mostaru. Mufti v Banjaluci je določen za ozemlje vrbaske, dravske in savske banovine (razen srezov Osek in Vračanica) Vakufsko-mearifski večema so v poednih upravnih srezih podrejena sreska vakufsko-mearifska poverenstva, namenjena imovinski upravi.

Člane ulema medžlisov in muftije volijo posebna volilna telesa višje duhovščine in

vrhovnih šeriatskih sodnikov, a postavlja jih kralj. Pokrajinska in sreska oblastva za vakufsko-mearifske stvari niso čisto duhovska, nego mešana oblastva. Člani vakufskega mearifskega večja so člani deloma po položaju (vsil člani ulema medžlisov, vsi muftiji, vsi vrhovni šeriatski sodniki in vakufsko mearifski direktorji), deloma pa imenovani od ministra pravde na osnovi dvojne predloge starega vakufskega mearifskega upravnega odbora. Člani sreskega vakufsko-mearifskega poverenstva so poleg predsedujočega, od ministra pravde odredjenega šeriatskega sodnika še od upravnega odbora vakufsko mearifskega odbora izvoljene primerne osebe.

Najnižjo stopnjo, islamsko versko občino (takozvani džemati) vodi džematski medžlis, ki mu predseduje džematski imam (svečenik-matičar) in ki je sestavljen iz članov, izvoljenih od zbora vernikov v verski občini (džematskega zbora). Poleg imovinske uprave sodeluje džematski medžlis v verskih in verskoprosvetnih poslih. Džematski medžlis izvodi zadostno kvalificirane verske nameštence. Poleg džematskega imama (hodže) ima vsak džemat svojega muhtara, ki pazi na red in mir v džematu.

Torej edinele v džematu je vpliv vernikov samih odločen pri sestavi verskih oblastev in odreditvi verskih funkcionarjev, pri spolnitvi vseh višjih oblastev pa od-

ločuje ob posrednem ali neposrednem sodelovanju države višje svečenstvo, ki je versko avtonomno, in pa vrhovno šeriatsko sodništvo, ki je državno.

Islamska verska zajednica sme seveda, kakor ostale usvojene in priznane vere, že po ustavi samostojno urejati svoje notranje verske posle, kakršna so dogmatična vprašanja, obredi, duhovniško poslovanje in verska disciplina. V zunanjih pravnih odnosih pa je islamska verska zajednica v Jugoslaviji skladno s položajem drugih verskih družb, kot javnopravna enotica deloma podvržena posebnemu državnemu nadzoru (potrditev verske ustave, sodelovanje pri ustanovitvi in namestitvi v važnih verskih uradih in vrhovni nadzor nad versko imovino), deloma pa je deležna posebnih prednosti, ki jih navadna društva nimajo (državne subvencije in pobiranje verskih taks in doklad z državno pomočjo).

Kakor sem že zgoraj omenil, sodijo o rodbinsko-pravnih in dednopravnih vprašanjih muslimanov posebna državna sodišča. So to šeriatska sodišča, ki sodijo po šariji, kanonskem pravu muslimanov. Šarija se opira deloma na Mohamedov koran, a deloma na suno, na izjavo in na k'as. Suna je islamsko sporočilo, kakor se kaže v običajih, naziranjih in nauku najstarejših islamskih vernikov, izdaja je konsenz ali soglasje najuglednejših oseb islamske pravne vede, a kljas je analogija. Poleg šeriatskih sodnikov (kadijev) v poednih, od muslimanov obljubljenih srezih, sta v Jugoslaviji še dve vrhovni šeriatski sodišči, eno v Sarajevu, drugo v Skoplju.

Za naraščaj islamskega svečenstva in šeriatskih sodnikov skrbijo tri državne šole, šeriatske gimnazije in šeriatska sodniška šola v Sarajevu in velika medresa v Skoplju.

„Mirim kraljica čokolade“

Pančevski dunavski most se dovršuje

V poletju prihodnjega leta se most izroči prometu

Beograd, 12. julija.

Slika, ki se nudi gledalcu, zročemu z beogradske trdnjave na savsko in dunavsko vodovodje pot sebi, je danes pač precej drugačna, kot je bila pred nekaj leti. Tedaj je videl precej visoko gori na Savi edini most, s katerim se je ponašal Beograd, veliki saviški železniški most, ki pa je bil in je tudi še danes namenjen izključno železniškemu prometu. Pešci in vozovi ne smeo in ne morejo čeziti. Danes pa vidi skoraj prav pod seboj, tik nad izlivom Save v Dunav, močnejši verižni most, ki ga že jeseni izroči promet. Če se pa ozre tja proti vzhodu, nazvaljo po Dunavu, pa se razteza pred njim s svojimi ogromnimi sedmerimi loki veliki pančevski most, ki bo s svojim železniškim tirom vezal po najkrajšem potu našo prestolnico in ves zapadni del naše države s sosednim Vzhodom.

Pančevski dunavski most so začeli graditi leta 1929. Dolžina mosta samega znaša podrug kilometr in je most v svoji železniški konstrukciji popolnoma dovršen. Most je zgrajen za železniški in vzorni promet. Železniški tir bo od vozišča delila železna ograja. Ob vozišču bo le ozek pločnik za pešce, ker se računa, da promet pešcev tu ne bo posebno velik. Če bi se pozneje pokazala potreba, da se položi po mostu še drugi železniški tir, je že sedaj poskrbljeno, da se bo moglo izvršiti to brez težav.

Največ dela zadaja gradnja proge od mosta do Pančeva, ker so morali predvsem osušiti pančevski »rit« (barje), da so mogli zgraditi veliki nasip, po katerem bo vodila železniška proga. Za cesto se zgradi poseben nasip. Železniški nasip že dovršujejo, tako da bo to delo dovršeno najbrž že letošnje jeseni, nakar prično polagati tračnice. Na mostu samem začno polagati že-

lezniški tir že v kratkem, ker so pripravljala dela za to že skoraj dovršena.

Dohod k mostu na beogradske strani je danes še popolnoma neurejen. Od mosta bo vodil tu železniški tir do sedanje klavniške postaje, cesta pa v Miletovo ulico nad mestno klavnično. Klavniška postaja je bo znatno razširila, a od nje pa vse okoli spodnje trdnjave nad dunavom in savsko obalo bo vodila dvotirna železniška proga. Sedanje enotirno bodo preuredili v dvotirnico in se sedaj tu vrši glavno delo z dovažanjem zemlje za nasip. Trdka Bat'grol, ki ima vsa ta dela v zakupu, je razpredla tod celotno mrežo male železnice v izmeri nad pet kilometrov in je tu v stalnem obratu po pet malih lokomotiv, ki vlečejo po kakih dvajset vozovčev zemlje. Že doslej se je porabilo okoli 150.000 m³ zemlje, a za vse nasipe jih je treba 800.000. Pri vseh teh delih je stalno zaposlenih okoli 1500 delavcev. Ker se mora obenem upoštevati tudi načrt novega dunavskega pristanišča, do katerega bosta vodila dva velika dohoda, se že sedaj izvršujejo tu vsa potrebna nivoelacijska dela in grade poldvizi.

Vsa ta dela bodo po zagotovljenih strokovnjakov, ki jih vodijo, dovršena najdalje do jeseni leta 1935, če pa vreme ne bo posebno nagajalo, ni izključeno, da bo mogel že prihodnje poletje prvi vlak iz Beograda v Pančevo. Istočasno bo mogel seveda tudi vzorni promet, dasi morda cestni nasip na pančevski strani dotle ne bo še dovršen. Vozilji bodo pač po sedanjih, seveda ne ravno najboljših potih. Pešci pa prehajajo čez most že zdavnaj, a je treba za prehod posebno dovoljenje policijske oblasti. Za leto dni pa poidejo parnički, ki sedaj vozijo med Beogradom in Pančevim, pač v svoj že davno zaslužen pokoj.

Letošnja žetev pšenice

Beograd, 13. julija. AA. Kmetijski minister dr. Dragutin Kojić je dal novinarjem izjavo o stanju žetve. Preceiten letonje pšenične žetve so izvršili po občinah in srezih sreski kmetijski referenti. V dravski banovini se bo pridelalo 560.000 metriških stonov pšenice (lani 633.900 stonov), to je za 11,6 odst. manj. Skupno znaša cenitev letošnjega prideika pšenice 19.800.000 metriških stonov, medtem ko je znašala lanska žetev 26.345.573 stonov. Letos je žetev manjša za 6.545.573 stonov ali povprečno za 15 odst.

Iz tega pregleda se vidi, da je letošnja pšenična žetev približno slabša srednja žetev. Povprečna pšenična žetev v zadnjih 10 letih (od 1924 do 1933) je bila 21.500.000 stonov, to je, letošnja žetev bo od povprečne žetve preteklih 10 let za okroglo 17.000 žetevov slabša. Pač pa je kakovost letošnje pšenice zelo dobra.

Češkoslovaški gasilci na varaždinskih gasilskih svečanostih

Danes ob 13.55 odpotuje iz Ljubljane češkoslovaška gasilska delegacija z ljubljansko četo pod vodstvom starešine g. Turka preko Čakovca v Varaždin na velike svečanosti 70letnice varaždinskega gasilskega društva.

Ratifikacija trgovinske pogodbe z Italijo

Beograd, 13. julija. AA. Naše poslanstvo v Rimu poroča zunanjemu ministru, da so 9. julija v Rimu izmenjali ratifikacijske listine o dodatnem sporazumu k pogodbi o trgovini in plovidbi med Jugoslavijo in Italijo.

Peklenski stroj v drogu cestne svetilke

Pariz, 13. julija. w. V drogu cestne svetilke na boulevardu Bourbon v bližini Bastilje so našli peklenjski stroj, ki je bil tempiran na eno uro ponoči. Peklenjski stroj je vseboval 25 dinamitnih patron. O storilcih manjka še vsaka sled.

Nesreča madžarskega letala

Budimpešta, 13. julija. w. Pri Siofoku je ponesrečilo letalo madžarskega atletskega kluba. Iz desetih neznanih vzrokov je treščilo na tla in se popolnoma razbilo. Pilot je bil takoj mrtev.

Nesreča pri francoskih pomorskih manevrih

Pariz, 13. julija. w. Huda nesreča se je dogodila danes dopoldne v toulonskem pristanišču. Prvo sredozemsko brodovje je odplulo na vaje. Pri tem je bilo odnanih več salutnih strelav. Davi je opazil mornar torpednega rušilca Vautour, da se v toku rušilca še nahaja granata in je do bil od svojega poveljnika nalog, da jo odstrani. Pri tem pa je se top sprožil in granata je padla na krov ladje »Albatros«, ki je bila oddaljena nekaj sto metrov. Dva mornarja sta bila takoj ubita, eden pa je hudo ranjen in je kasneje podlegel svojim poškodbam.

Tragična smrt mladega dekleta

Novo mesto, 13. julija. V Družinski vasi v občini Bela cerkev so bili danes zaposleni z žetvijo. Med ostalimi je žela na polju tudi 18letna Marija Pavlin. Sredi popoldneva je šla po vodo za žanjice k bližnjemu vodnjaku. Ker pa je dolgo ni bilo nazaj, so jo šle žanjice iskat in končno opazile, da je padla v štiri metre globok vodnjak. Potegnile so jo sicer takoj iz vodnjaka, vendar pa je bila vsaka pomoč že zaman. Poklicani zdravnik dr. Josip Sekula iz Maribora, ki se je slučajno mudil v Šmarjeških toplicah, je mogel ugotoviti samo smrt. Truplo tragično preminulega dekleta so prepeljali na njen dom. Dogodek je izzval v vsej okolici veliko sočutje, tembolj, ker je bila Marija Pavlinova zelo pridno dekle in se je nameravala v kratkem poročiti. Njen izvoljenec je baš te dni dokončal graditev novega doma, kjer sta si nameravala urediti svoje družinsko ognjišče.

Vremenska napoved

Zagrebiška vremenska napoved za danes: Spremenljiva oblačnost s poslošno razjasnitvijo. Lokalne nevihte verjetne.

Novosadska vremenska napoved za soboto: Prevladavalo bo oblačno vreme v vsej državi, razen skrajnega juga, kjer bo še leno in toplo. Dež v predelkih bo padal v večjem delu severa in zapada države. Temperatura bo malo upadla.

Dunajska vremenska napoved za soboto: V južnih Alpah menjajoče se oblačno.

Evropa je prebolela zelo kritično dobo

Dr. Beneš o mednarodnem položaju — Vojna nevarnost je minila — Evropa se bo pomirila in konsolidirala

Praga, 13. julija. AA. Na banketu, ki ga je sredi prireditel tisk Male antante češkoslovaškemu zunanjemu ministru dr. Beneš, pri čemer so mu izročili častno diplomu tega društva, je imel dr. Beneš govor, v katerem je med drugim dejal:

Po moji sodbi bo razorožitvena konferenca zaključena konec tega leta ali najkasneje prihodnje leto. Danes se mnogo govori o možnih spopadih, toda prepričan sem, da ne bo prišlo do nobenega izmed njih. Vdne temu si moramo priznati, da sta Evropa in ves svet prestala zelo hude in kritične čase, zlasti v decembru 1933 in v januarju in februarju 1934. Mirno smemo gledati v bodočnost iz tehle treh razlogov: v prvi vrsti zato, ker se Rusija sporazumeva z evropskimi narodi, drugič, ker je prišlo do preobrata v italijanski politiki, to je do preobrata v zunanji politiki fašizma, in naposled, ker upamo, da bo kmalu dosežen francosko-italijanski sporazum. Na koncu bi vam rekel, da bo po mojem mnenju boj treh avtoritativnih režimov, fašizma, hitlerizma in

boljševizma, mogel imeti sijajne posledice za bodočnost Evrope.

Glede bodočnosti je dr. Beneš dejal, da pričakuje sklenitev vzhodnega pakta, podpis pakta o nenapadanju med Nemčijo, Poljsko, Češkoslovaško, baltičskimi državami in Rusijo; ta pakt bi jamčila Francija, Naposled pričakuje sklenitev sredozemskega pakta ter končno francosko-nemškega sporazuma.

Pariz, 13. julija. n. Dr. Benešev govor na banketu novinarjev Male antante je izzval v tujakih političnih krogih precejšnje iznenadenje. Znano je, da dr. Beneš nikdar ne daje v javnosti izjav, ki ne bi bile podkrepilene z dejstvi in ki ne bi odgovarjale stvarnim položaju. Kljub temu pa smatramo njegovo napoved o skorajšnjem sporazumu Francije in Italije glede vzhodnega varnostnega pakta in glede sredozemskega pakta za preuranjeno. Francoski diplomatski krogi so v tem pogledu mnogo bolj skeptični.

Anglija in vzhodni pakt

Zanimiv govor zunanjega ministra sira Johna Simona o stališču Anglije do vzhodnega pakta in vzajemnega pakta varnosti v Evropi

London, 13. julija. AA. Današnja debata v parlamentu je otvoril voditelj opozicijskih neodvisnih liberalov bivši minister sir Herbert Samuel. Med drugim je dejal, da bi po njegovem mnenju morala vlada dati jasno opredeljene izjave o razorožitvenem problemu in drugih perečih problemih. V zvezi s tem je omenil izjavo letalskega ministra lorda Londonderryja, da ni več upanja na ureditev razorožitvenega vprašanja z mednarodno pogodbo in da si mora zato Velika Britanija z lastnimi sredstvi prizadevati, da doseže svojo varnost, to je čim bolj povečati svoja sredstva za obrambo države. Vtis imam, je nadaljeval govornik, da v nacionalni vladi res vsi enako žele razorožitev, tako Macdonald kakor Baldwin in sir Simon, vendar se pa ne strinjajo glede potov in metod, kako naj se razorožitev doseže. Neodvisni liberali so mnenja, da ne kaže opustiti nobenega sredstva, ki bi utegnilo zagotoviti sporazum.

V nadaljnjem poteku svojega govora je sir Herbert Samuel poudaril, da se popolnoma pridružuje vladi, da se je treba ogniti skemti kakršnekoli zveze v Evropi. Namesto tega je pa treba delati za povečanje reda, vzajemnega nadzorstva in splošnega mednarodnega sodelovanja, in prvi vrsti potom Društva narodov.

Simonov odgovor

Odgovarjajoč poslancu Samuetu, je zunanji minister sir John Simon poudarjal, da je vlada srečna, da jo imela priložnost za osebni razgovor z uglednim zunanjim ministrom francoske republike Barthoujem o načrtu vzajemnega pakta varnosti, ki naj bi obsegal celo vrsto evropskih držav, posebej pa še vzhodnega pakta, ki bi združil baltičske države kot celoto in Rusijo, Nemčijo Poljsko in Češkoslovaško. Ta pakt bi bil nekakšen vzhodni Locarno in bi posredno spravil v zvezo Rusijo z locarno pogodbo od leta 1925. Obenem bi predstavljal nekakšno poročilo Rusije z ene strani nasproti Nemčiji, z druge strani pa nasproti Franciji. Francija bi s svoje strani prevzela nekatera poročila glede sovjetske meje na vzhodu Nemčije.

Sir John Simon je nato dejal, da ni Velika Britanija zastran tega prevzela nikakih novih obveznosti. Za nas je poglavito, je dejal, da Rusija v zvezi s tem paktom pristopi k Društvu narodov, kar bi Velika Britanija najprilnejeje pozdravila.

Velika Britanija ne more pozdraviti nobene kombinacije, ki bi bila naprjena proti osrednjim silam ali kakšni skupini sil. Narobe, pozdraviti mora sporazum, v katerem bi sodelovala tudi Nemčija in ki bi ji jamčil zadostno varnost. Angleška vlada misli, da bi se v takšnem primeru dala mnogo lažje doseči konvencija, kjer bi se dalo na razumen način izjaviti načelo o enakopravnosti Nemčije. Zakaj potrebujemo je, da v novi kombinaciji, če se doseže, sodeluje tudi Nemčija. Če bi Nemčija pristopila, bi si zagotovila dragoceno dopolnilno poročilo za svojo varnost. Britanska vlada je mnenja, da takšne prilikožnosti ne kaže zamuditi, da se doseže glavni cilj, zaradi katerega se je sivočasno sestala razorožitvena konferenca. Na podlagi svojih razgovorov z Barthoujem more reči, da sta v tem pogledu angleška vlada in vlada francoske republike popolnoma istega mišljenja.

Vzhodni pakt primeren za utrditev miru

Novi sistem, ki se pripravlja, bi bil vzajem v popolnem pomenu te besede ter ne bi dopuščal prav nobenega strupenega suma. Velika Britanija se vobče zavzema za čim večjo razširitev mreže sistema varnosti pod pogojem stroge vzajemnosti vzajemne varnosti. V tem vidu izmed temeljev za zavarovanje miru in za obnovu zaupanja v Evropi. Zato se je Velika Britanija odločila, da tudi uradno objavi, da se ji zdi načrt vzhodnega pakta, ker bi bil strogo vzajemne prirode, primeren za utrditev evropskega miru. Zato je ta načrt vreden podpore angleške vlade.

Tudi Italija pozdravlja vzhodni pakt

Srečen sem, je nadaljeval sir John Simon, da sem danes dobil obvestilo predsednika italijanske vlade, Mussolinia, ki pravi, da je stališče Italije kot podpisnice locarnskega dogovora isto kakor stališče Velike Britanije. Italijanska vlada poudarja pri tem, da vzhodni pakt o vzajemnih jamstvih ne more vezati Italije s kakšnimi novimi obveznostmi razen tistih, ki jih je dozdaj prevzela in podpisala. V tem smislu pozdravlja Italija s simpatijo ta načrt in ver, da nudi nove možnosti razorožitve in da hkratu spoštuje načelo enakopravnosti.

Sir John Simon je nato izjavil, da je to stališče Italije pozdraviti z obema rokoma in prosil zbornico, naj v tem smislu podpre vlado.

do volj interesov, bo vozil obakrat ob 22. uri iz Bistrice mestni avtobus. Včeraj se nameravali skavti na mejo, a zaradi slabega vremena izleta ni bilo. Te dni imajo vodje in rove konferenice, v nedeljo po polne pa bodo nastopili v skavtskih večerih, pionicirskih vajah in vajah v signalizaciji in orientaciji. V splošnem je v taboru zelo živo in veselo.

a— Slovensko obrtno društvo vabi svoje članstvo, da se jutri udeležijo velikega narodnega območnega tabora pri Sv. Križu nad Mariborom. Odnos poljuben, vendar tako, da odidejo člani ob 8. skupno od Sv. Urbana k Sv. Križu.

a— Letos je veliko zanimanje za vajenstvo in pomočniško razstavo, ker je to neka predkaznost za veliko obrtniško in industrijsko razstavo, ki se bo vršila leta 1935. v Mariboru. Zaradi mnogih prijav je razstavi prostor kmalu izpolnjen in vabimo vse tiste, ki se želijo še letos udeležiti vajenstva in pomočniške razstave, da se nemudoma javijo pri Slovenskem obrtnem društvu v Mariboru, Vetrinjska ulica št. 11-1.

a— V četrtek najavljenega koncerta v mestnem parku zaradi slabega vremena ni bilo. Pač pa do 20.30 in bo igrala voljska godba. Jutri dopoldne ne bo običajnega promenadnega koncerta.

a— V juniju je dopotovalo v našo državo preko severne meje 12.862 oseb, odpotovalo pa je skupno 10.252 oseb. Največji je bil

promet preko Maribora, kjer je dopotovalo v našo državo 7728 oseb. V transitnem prometu je potovalo v juniju skozi Maribor 2904 oseb. Transitni promet je bil največji v Italijo, obmejni promet pa je bil največji v Avstrijo in Čehoslovaško.

a— Dohodki carinarice. V juniju so znašali dohodki mariborske carinarice 5.170.925 Din, in sicer dohodki uvoza Din 5.162.256, izvoza pa 8669 Din. Depoziti pa so znašali nekaj nad 2 milijona Din.

a— Trg za ribe. Na petkovem trgu so prodajali velike sardale po 16, male po 12, škombre pa po 18 Din za kg.

a— Betonška dela pred asfaltiranjem plečnikov na Aleksandrovi cesti naglo napredujejo. Doslej je že betoniran del Aleksandrove ceste od Calove do Kolodvorske ulice. Med Calovo in Cankarjevo pa polagajo pred betoniranjem še plinski vod. Zeleni bi bilo, da bi bil tudi ta del Aleksandrove ceste betoniran vsaj do otvoritve letošnjega mariborskega tedna. Prav tako bi bil najne ureditve potreben tidi del Aleksandrove ceste na obeh straneh med Cankarjevo in Prešernovo ulico.

a— Nočni napad. Ko se je v četrtek zvečer vračal po Ptujski cesti proti domu 24 letni čevljarški pomočnik Rudolf Ledinek, so ga napadli neznani fantje in ga tako hudo obklali z nožem, da je moral iskati zdravniške pomoči v tukajšnji bolnišnici.

GOSPODARSTVO

Hmeljsko leto 1933-34

Svetovna produkcija piva se je lani dvignila

Znana nürnberška hmeljska tvrdka Joh. Barth & Sohn je izdala svoje običajno letno poročilo za hmeljsko leto 1933/34, ki vsebuje skrbno zbrane podatke o svetovnem pridelku in o porabi hmelja. Poročilo najprej ugotavlja, da se je v kolektorskem letu 1933, predvsem zaradi ukinitve prohibicije v Zedinjenih državah svetovna produkcija piva zopet dvignila; znašala je 170,6 milijona hl nasproti 156,7 milijona hl v prejšnjem letu in 173 milijonov hl v 1932. V številnih deželah (tako tudi v Jugoslaviji) je lani produkcija piva se nazadnje, v glavnih dveh evropskih konsumnih deželah, ki so Angliji in Nemčiji, pa je bila lani na nespremenjeni višini kakor pred enim letom. Povisjanje svetovne produkcije je zaznamovalo predvsem zaradi nove produkcije piva v Zedinjenih državah, kjer je znašala v prvem letu po ukinitvi prohibicije produkcija piva nič manj kakor 39,1 milijona hl (skoro ena četrtina vse svetovne produkcije).

Razvoj svetovne produkcije in porabe hmelja je bil zadnja leta naslednji (v stotih po 50 kg):

	svet. produk.	svet. poraba
L. 1930/31.	1.224.300	—
L. 1931/32.	969.700	1.081.100
L. 1932/33.	839.200	968.700
L. 1933/34.	1.023.000	998.600

Gospodarske vesti

== Vprašanje minimalnih mezd. Te dni se je vršilo v Sarajevu zasedanje odbora centralnega sekretarijata delavskih zbornic, ki je poleg rednih administrativnih poslov sklepal tudi o nekaterih važnih načelnih vprašanjih, ki se tičejo delavcev in nameščencev. Odbor je načelno sklenil uvesti akcijo za uvedbo minimalnih mezd na podlagi posebnega zakona, in sicer zaradi tega, ker so mezde v nekaterih strokah tako padle, da to predstavlja javno nevarnost. To nevarnost uvidevajo tudi nekateri industrijski, ki vidijo v predpisu minimalnih mezd edino sredstvo, da se prepreči desorganizacija posameznih panog industrije. Urad sekretarijata bo vse zbrane podatke o delavskih mezdah v naši državi zbral in objavil skupno z informacijami o inozemski zakonodaji in praksi na tem polju. Nadalje se je odbor centralnega sekretarijata delavskih zbornic postavil proti težnji, da se revidira zakon obrti. Izrazil je tudi željo, da bi se pokojninsko zavarovanje nameščencev razširilo na vse kategorije nameščencev v vsej državi. Nosilec zavarovanja naj bo za enkrat Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani, organi za izvedbo pa naj bi bili organi SUZOR-ja. Končno je odbor sprejel daljšo resolucijo glede zaščite rudarjev, glede delovnega časa prometnega osobia in glede mednarodne ureditve delovnega tedna.

== Naša rudarska in topilniška produkcija. Po najnovejših podatkih je znašala v naši državi produkcija premoga v prvih štirih mesecih tekočega leta 1.417.000 ton nasproti 1.401.500 ton v istem razdobju lanskega leta in 1.555.500 ton v istem razdobju leta 1932. Jugoslovenska produkcija premoga je bila torej letos za malenkost višja nego lani. — Produkcija bakrene rude se je ponov-

no precej dvignila in je znašala v prvih petih mesecih 203.600 ton nasproti 176.800 in 57.700 tonam v istem razdobju zadnjih dveh let. produkcija svinčeno-cinkove rude pa je znašala 234.000 ton nasproti 201.100 in 142.800 tonam v istem razdobju v zadnjih dveh letih. Tudi produkcija železne rude se je dvignila na 31.400 ton nasproti 12.000 in 13.100 tonam. Produkcija kromove rude pa na 9300 ton nasproti 7800 in 9100 tonam v prvih petih mesecih zadnjih dveh let.

== Dviganje svetovne industrijske produkcije se je ustavilo. Berlinski zavod za proučevanje konjunktore piše v svojem zadnjem tedenskem poročilu naslednje: Po razmeroma naglem dvigu v letošnjem prvem četrtletju se svetovna industrijska produkcija v zadnjem času ni več dvignila. Indeks svetovne industrijske produkcije (1928 = 100) se od marca naprej drži na višini 93. Vsekakor pa je svetovna industrijska produkcija dosegla zopet višino, ki jo je zavzemala lani sredi leta v času največjega produkcijskega dviga v Zedinjenih državah. V primeri z najnižjim stanjem depresije se je svetovna industrijska produkcija (po količini proizvodov, ne po vrednosti) že toliko zboljšala, da je eliminirano 58 odst. padca zaradi krize. Če se vzamejo za podlago cene iz L. 1928, tedaj bi znašala vrednost svetovne industrijske produkcije pri sedanjih višini okrog 360 milijard mark na leto nasproti 250 milijardam v l. 1932 in 375 milijardam v konjunktornem letu 1929. Če torej cene ne bi bile znatno nižje, bi vrednost svetovne industrijske produkcije danes le malo zaostajala za konjunktornim letom 1929.

== Največje delniške družbe v Zedinjenih državah. Navzlic zmanjšanju vseh gospodarskih števil je danes v Zedinjenih državah še 24 delniških družb, pri katerih ima vsaka posamezna več nego 1 milijar-

do dolarjev ali 50 milijard dinarjev bilančnih aktiv. Od teh 24 milijardniških družb je 6 javnih oskrbovalnih obrov (javni promet, elektrarne, plinarne), 6 železniških družb, 5 zavarovalnih družb, 4 banke in 3 industrijske podjetja. Na čelu liste stoji družba American Telephone & Telegraph Company, ki ima skoro 5 milijard bilančnih aktiv, to je 250 milijard dinarjev upravnega premoženja. Skoro 4 milijarde dolarjev ali 20 milijard Din bilančnih aktiv pa ima največja ameriška zavarovalna delniška družba Metropolitan Life Insurance. V listi je tudi znana družba Standard Oil Co. of New Jersey, ki ima 1910 milijonov dolarjev ali 96 milijard dinarjev bilančnih aktiv. Nekaj več nego 1 milijardo dolarjev bilančnih aktiv ima družba General Motors Corp. Skupna vsota aktiv vseh teh 24 družb znaša 43 milijard dolarjev, to je 2150 milijard dinarjev.

== Dobave. Direkcija državne železarne Vares sprejema do 25. t. m. ponudbe glede dobave 500 metrov lanihne cevi, do 1. avgusta pa glede dobave 80 m žičnega traku. — Direkcija državne rudnika Kakanj sprejema do 26. t. m. ponudbe glede dobave 100 m jeklenih rebastih cev, 2500 m gumijastega kablo, 10 komadov ventilatorjev, 20 plošč črne železne pločevine, 6500 m bakrene žice, 200 komadov izolatorjev, 20 plošč kotlovene pločevine, 500 m plinskih cev in delov ter glede dobave 15 ročnih žepark. Direkcija državne rudnika Senjski Rudnik sprejema do 30. t. m. ponudbe glede dobave 500 kg tovotne masti in 3 ampermetrov. Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 6. avgusta ponudbe glede dobave 330 kg usnja. Dne 20. t. m. se bo vršila pri komandi dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija glede dobave pisar, materiala, 23. t. m. pa pri glav. sanitet. skladišču v Zemunu glede dobave sanitetne opreme. Direkcija državne rudnika Senjski Rudnik sprejema do 23. t. m. ponudbe glede dobave kabelskega dvigala. Komanda pomorskega zrakoplovstva v Divuljah sprejema do 17. t. m. ponudbe glede dobave 6000 kg ricinovega olja, do 25. t. m. pa glede dobave 1 agregata za gašenje požara. Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do dne 20. julija ponudbe glede dobave 5160 kg železne pločevine, 385 kg železa, 30 kg železnih plinskih cev, 120 kg železnih zakovic, 370 kg vijakov, 23 kg podložnih plošč, 1 m² teak-lesa, 1 m² mahagonijevega lesa in 50 m² vezanega lesa, do 22. m. glede dobave 5 kom. porcelanastih zidnih umivalnikov, 5 kom. porcelanastih klozetov, 10 kom. navadnih ogledal, 2000 kg bele kovine, 5500 kg svinčenega minija, 416 kg smole, 136 kg katrana, 200 kg katraniranega motozva, do 27. t. m. pa glede dobave 300 m jeklenih vrvi, 320 m jadrnine in 10.200 m katraniranega motozva.

Borze

13. julija

Na ljubljanski borzi sta devizi London in Newyork danes za malenkost popustili, v ostalem pa ni bilo večjih sprememb. V privatnem kliringu notirajo avstrijski šilingi 9,08 — 9,13 (v Zagrebu promet po 9,04, v Beogradu tečaj 8,97 — 9,07). Angleski funti notirajo v zagrebškem privatnem kliringu 248,45 — 250. V grških bonih je bil promet po 29,55, za španske peze te je bilo povpraševanje po 6,28.

Na zagrebškem efektornem tržišču je vojna škoda danes nekoliko popustila in je bil zabeležen promet za kaso po 318 (v Beogradu po 316,50 in 315), za julij pa po 319 in 320. V 7 odst. Blairovem posojilu pa so bili zabeleženi zaključki po 59 in 59,50.

Devize.

Ljubljana: Amsterdam 2304,85 — 2316,21, Berlin 1302,36 — 1313,46, Bruselj 795,36 — 799,16, Curih 1108,35 — 1113,85, London 170,97 — 172,57, Newyork 337,65 — 340,81, Pariz 224,38 — 225,50, Praga 41,23 — 42,09, Trest 291,35 — 293,75 (premita 53,5 odst.). Avstrijski šiling v privatnem kliringu 9,8 — 9,13.

Zagreb. Amsterdam 2304,85 — 2316,21, Berlin 1302,36 — 1313,16, Bruselj 795,52 do 799,46, London 170,97 — 172,57, Milan 291,35 do 293,75, Newyork kabel 339,55 — 342,81, ček 337,65 — 340,81, Pariz 224,38 — 225,50, Praga 140,23 — 140,37, Curih 1108,35 do 1113,85.

Curih. Pariz 20,2450, London 15,4550, Newyork 306,875, Bruselj 71,6750, Milan 26,33, Madrid 41,95, Amsterdam 207,95, Berlin 117,70, Dunaj 57,45, Stockholm 79,70, Oslo 77,65, København 69, Praga 12,75, Varšava 58,0250, Bukarešta 3,06.

Dunaj: (Tečaj v priv. kliringu): Beograd 11, London 27,19, Milan 46,14, Newyork 537,83, Pariz 35,57, Praga 21,74, Curih 175,31, 100 S v zlatu 128.

Effeti.

Ljubljana. Vojna škoda 317 — 320, 7% investicijsko 70 — 71, 8% Blair 66 — 67, 7% Blair 59 — 60, 7% Drž. hip. banka 68 do 69, 4% agrarne 38 — 39, 6% beguške 55 do 56.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 318 — 319, za julij 319 — 321, za avgust-dec. 320 bl., 7% investicijsko 71 den., 4% agrarne 38 den., 7% Blair 58 — 59, 50, 8%

Blair 64 den., 7% Drž. hip. banka 68 — 70, 6% beguške 55 — 56; deince: PAB 216 den., Sečerana Osljek 145 bl., Trbovlje 90 blago.

Beograd. Vojna škoda 315 — 316 (316,50, 315 zaldi.), za sept. 318 bl. (317), za nov. 317 — 319,50 (318), za dec. 318,50 do 319 (318,50, 318), 7% investicijsko 71 den. (71), 4% agrarne 38 — 39 (38,50), 6% beguške 55 — 56 (56), 8% Blair 67 bl., 7% Blair 58 — 59 (58,50), Narodna banka 4000 do 4030, PAB 216 — 218.

Dunaj: Dunav — Sava — Jadran 9,30, Ruše 7, Alpina — Mont. 9,30, Sečerana 14,50.

Blagovna tržišča

217

+ Ljubljanska borza (13. t. m.) — Tendence za žito mirna. Nudijo se (vse za slovensko postajo, plačljivo v 30 dneh): pšenica (po mlevski tarifi): baška 79-80 kg po 162,50—165, baška, 80 kg po 165—167,50; koruza (po navadni tarifi): popolnoma suha s kakovostno garancijo za julij 147,50—150; moka: baška 30kg po 255—260, banatska 260—265.

+ Novosadska blagovna borza (13. t. m.) Tendence omahujoča. Promet srednji. Pšenica: baška, okol. Novi Sad, srednjebaška, gornjebaška, slavonska, stara, 78 kg 107,50 — 110, nova, 79 kg 102 — 105; baška okol. Sombor, stara, 78 kg 105 — 107,50, nova, 79 kg 100 — 102,50; baška potiska, stara, 79 kg 110 — 112,50, nova, 79 kg 110 — 112,50; ladja Tisa, stara, 77 kg 112,50 — 115, nova, 79 kg 112,50 — 115; ladja Begej, stara, 77 kg 112,50 — 115, nova, 79 kg 110 — 112,50; sremska, stara, 78 kg 107,50 — 110, nova, 79 kg 100 — 102,50; gornjebanatska, stara, 76 kg 102,50 — 105; nova, 79 kg 100 — 102,50; baška, banatska, ladja Dunav, nova, 79 kg 110 — 112,50. Ječmen: baški, sremski, novi, 65/66 kg 84 — 86, Koruza: baška 97 — 99; okol. Sombor 98 — 100; banatska 95 — 97; ladja Dunav, Tisa 106 — 108. Moka: baška, banatska »Ogg« in »Ogg« 180—200 (sremska, slavonska 180—190); »2« 160—180 (160—170); »3« 140—160 (140—150); »6« 120—140 (120—130); »7« 105—110 (105—110); »8« 107,50 — 112,50 (107,50—112,50). Otrobi: baški, sremski 77,50—80; banatski 80—82,50.

+ Somborska blagovna borza (13. t. m.) Tendence omahujoča, promet srednji. Pšenica: baška, okol. Sombor, 76 kg 107 do 109, nova, 79 kg 100—102,50; gornjebaška 76kg 110—112, nova, 79 kg 102,50 do 105; sremska, slavonska, 76 kg 110 do 112, nova, 79 kg 100—102; gornjebanatska, 76 kg 105—107,50, nova, 79 kg 100 do 105; potiska, 76kg 115—117,50, nova, 79 kg 110—112,50. Oves: baški, sremski, novi 92,50—95. Ječmen: baški, sremski, 63-64 kg 84—85. Koruza: baška 95—97,50; za avgust 97,50—100; ladja Dunav, Tisa 104—106. Moka: baška »Ogg« in »Ogg« 175 do 195; »2« 155—175; »3« 135—155; »6« 120—135; »7« 105—105; »8« 105—110. Otrobi: baški 82,50—87,50.

+ Budimpeštenska terminska borza (13. t. m.). Tendence čvrstejša, promet življen. Pšenica: za oktober 16,19—16,20, za marec 17,10—17,20; koruza za avgust 10,78—10,80, za september 10,80—10,82.

V bolgarskem Jeruzalemu — rilskem monastiru

Jugoslovenski pravniki so se poklonili bolgarskemu čudotvorcu sv. Ivanu Rilemu

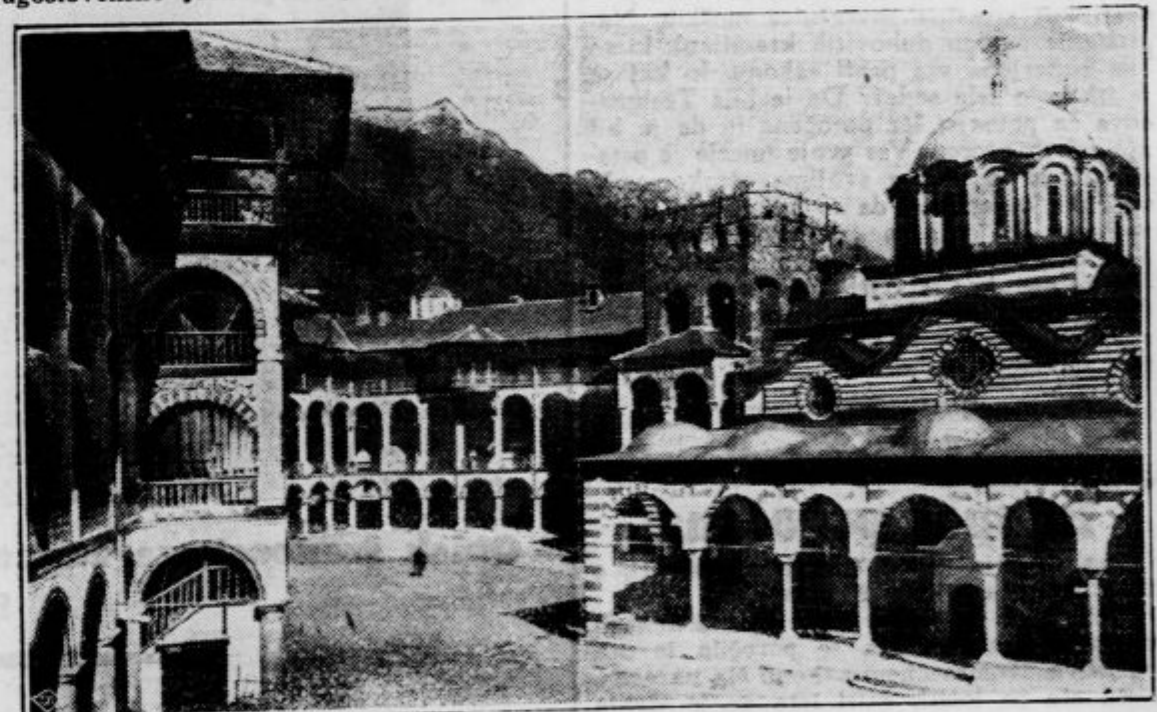
Rilski monastir, 10. julija.

Včeraj zjutraj ob 6. smo se odpeljali jugoslovenski pravniki v spremstvu sofijskih tovarišev v 16 avtomobilih in avtobusih iz Sofije v 135 km oddaljeni Rilski monastir. Med potjo smo se ustavili v premogovniku Perniku, kjer smo si ogledali vse res najmodernejše naprave na zemlji in v rovin. Po ogledu nas je gostoljubna uprava rudnika povabila na južno, ki nas je zanimalo ob hude vročine spet okrepila. Zmimo naključje je, da smo prav pri tem premogovniku izvedeli iz sofijskih listov kratko vest, da so naši rojaki, trpni rudarji trbovljskih revirjev prenehali z obupno stavko baje na intervencijo ministra za gozdove in rudnike. V kakih okolištinah in s kakimi pogoji, seveda se ne vemo. Zelim pa, da uspešno!

V Dupnici nas je čakalo novo presenečenje. Pripravljani nam je bil obed ter so nas izredno prijazno pozdravili zastopniki mestne občine in domači pravniki. Za jugoslovenske juriste se je med drugimi

je na zunaj podobno pravi trdnjavi in ima štiri nadstropja. Sedanja cerkev na dvorišču samostana je bila zgrajena pred sto leti in počivajo v njej zemski ostanki sv. Ivana Rileškega. Pred cerkvijo so nas pričakali vsi menihi z arhimandritom o. Flavijanom, ki je v krasnem pozdravnem govoru blagoslovil delo za zblizanje južnih Slovanov. Potem ko smo prisostvovali prekrasnim molitvam s petjem v cerkvi, smo si v več skupinah ogledali samostanske znamenitosti in bližnjo okolico. Nam Slovenec ni šlo v račun, da zaradi pomanjkanja časa nismo utegnili še više gor k Sedmerim jezerom. Pa se zato prej ali slej povrnemo sem kot planinci! Menihi so nam pripravili skupno večerjo, pri kateri je bilo več govorov. Spat smo šli kmalu, ker se, hvala bogu, ob 21. samostanska vrata zapro in kasneje ni moglo več ne ven ne noter.

Davi ob 6. smo že bili spet pripravljani ter se po enournem pešačenju dvignili še za nekaj sto metrov v bukovce gozdove do male pečine, v kateri je živel sv. Ivan Ril-

zahvalil tudi apelacijski sodnik g. Jansa iz Ljubljane. Naša vozila so se komaj prerila skozi množice občinstva, ki nas je pozdravljalo enako kakor ob prihodu: »Živela Jugoslavija! Živelo bolgarsko-jugoslovensko prijateljstvo!« Ob vsej dolgi poti nam je staro in mlado mahal v pozdrav in nam klicalo: »Urak! Prav v teh krajih nam je bilo to še posebno milo: resnično je ves bilo to še posebno prežet s trdnjo voljo za zblizanje z Jugoslavijo. Nepregledna žitna polja so nevidno kje in kdaj prešla v manjša, da si vedno obirne nasade tujtuna še, dasi še vedno obirne nasade tujtuna — tobaka. Pokrajina z gozdovi in soteskami med vedno večjimi hribi je postala čisto podobna Sloveniji. Kakor po dolini Kamniške Bistrice, samo več 100 m višje, smo se pripeljali ob 16. v Rilski monastir, ki je bil marsikateremu udeležencu glavni smoter bolgarskega potovanja. Ta monastir je največji na slovenskem Balkanu. Sežidan je bil v X. stoletju za carja Petra. Večkrat je pogorel, a bolgarsko ljudstvo ga je vedno obnovilo. Rilski monastir je bil dolga stoletja središče duhovne kulture in so njegovi menihi v turskih časih v podzemskih pečinah vzgajali narodne junake. Poslopje

ski pred tisoč leti in kjer je bil kasneje nekaj časa njegov grob. Zdaj je tej pečini prizidana cerkev. Sam arhimandrit je šel z nami in nam na tem mestu predložil življenje svetega Čudotvorca Rileškega in pomen njegovega reda in samostana od časa pred 1000 leti do danes. Po povratku v samostan so nekaj časa praskatili fotografski aparati, nato pa smo se vpisali v zlato knjigo. Po prelepih poslovnih govorih arhimandrita in naših zastopnikov se zdaje ob 11. odpeljemo iz te divne romantične pokrajine — iz bolgarskega Jeruzalema ob še lepšem vremenu, kakor je bilo včeraj, nazaj proti Sofiji, kamor prispemo, če ne bo večjih avtomobilskih nesreč, nekako proti večeru.

Novinarji v novi japonski vladi

Nova japonska vlada admiral Okade je tako sestavljena, da imajo novi ministri za tajnike izključno novinarje. Doslej je zasedlo tajniška mesta že sedem poklicnih novinarjev.

Teslovi smrtni žarki

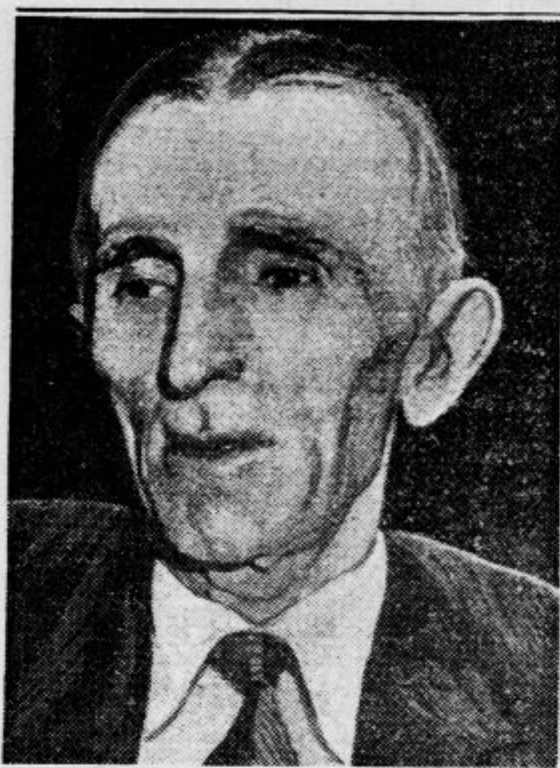
Najnovjši in največji izum našega jugoslovenskega rojaka Nikole Tesle: dalekostrelni električni top, ki naj bi po izumiteljevem namenu onemogočil nove vojne

Včeraj smo zabeležili med brzojavami vestni, da je slavni ameriški inženjer, izumitelj Nikola Tesla, publiciral izjavo smrtnih žarkov, ki so tako učinkoviti, da lahko uničijo celo armade vojakov in desetstote letal na daljavo 250 milj. Proti tem žarkom ni pomoči, upirati se jim ne moremo niti jekleni oklepi. Smrtni žarki učinkujejo pri električni napetosti 50 milijonov voltov.

Nikola Tesla spada med največje izumitelje Amerike in je že za Edisonovega življenja veljal za njegovega resnejšega tekmeča. Zlasti se je proslavil z izumitvenimi toki. Evropa ga je seveda slabo poznala, ker je bil prvič Sloven in ker je imel italijanski fizik Marconi, čeprav je manj pomemben od Tesle, večjo in spretnejšo reklamo. Še danes mnogi ne vedo, da je Nikola Tesla odkritelj diatermije, postopka, ki igra v sodobnem zdravilstvu zelo važno vlogo. Teslovo najnovejšo odkritje smrtnih žarkov pa pomeni izum najdalekosežnejše važnosti, ker prinaša rešitev problema brezžičnega prenosa elektrike, poleg tega pa realizacijo problema smrtnih žarkov.

Z vprašanjem smrtnih žarkov so si že dolgo belili glave mnogi fiziki. Tudi Marconi je poskušal svojo srečo v tem področju. Ko je delal poskuse s svojo jahto »Elektro«, je ves svet čakal, kaj bo sledilo. Toda uspeh teh poskusov je bil tako pičel, da se ni obistnila niti najmanjša nada, ki so jo poglajali v Italijani.

Prenos električne energije na velike daljave, ki odpira pionirske možnosti tehniki, je rešil Tesla zaenkrat samo za special-

Nikola Tesla

no področje smrtnih žarkov. Hudičevi ali smrtni žarki so električni žarki izredno visoke napetosti, ki lahko uničijo v gotovem področju vsa živa bitja. Teslov izum gre tako daleč, da določa to distanco na 250 milj. Smrtni žarki imajo moč, da

ustavijo letala, avtomobile in vse druge mehanske priprave.

Oblika, v kateri je Tesla ponazoril svoj izum, se da primerjati z dalekostrelnim električnim topom, ki uničuje desetstote letal in celo armade na distanco 250 milj. Ker seže ta dalekostrelni top zelo daleč, stoji sedaj tudi optika pred novimi problemi. Skonstruirati bo treba posebne daljnogleda, ki bodo naravnali smrtne žarke. Ker se pa žark upira oddajanju elektrike, je izumil Tesla še posebno pripravo, ki preskoči tudi te ovire.

S svojim najnovejšim, najbrže tudi največjim izumom je Tesla dokazal tudi, da fizika nikakor še ni voljna prepustiti prvenstva v področju vojevanja svoji posestrimi kemiji. Izumitelj pa je napravil še korak dalje: namenil je svoj izum Društvu narodov, ki dobi s tem v roke eksperimentalno oblast nad možnostmi vojne. V tem je prav za prav največji pomen Teslova odkritja.

Ni treba dvomiti, da se bodo že v najkrajših dneh gnetli pred vrati Teslova stanovanja vojaški odposlanci vseh mogočih svetovnih držav, ki bodo ponujali izumitelju ogromne vsote, če jim izda tajno svojega izuma. Tesla pa je že rekel svojo odločilno besedo. S tem, da se je namenil izročiti svoje odkritje ženevski ustanovi, je mešetarje zapodil iz hiše, še preden so potrkali na njegova vrata. Na poti nedolžnim soljudem, v zaščito njihovega življenja naj služijo smrtni žarki, to je vodilna misel, s katero izroča Tesla svoje odkritje svetovni javnosti.

Zemlja se suši

**Nerazveseljiva vest pariške Akademije znanosti
Nova bolezen se širi po Evropi**

Največja doba vročine in najbolj suho leto tridesetih let sta dala francoski Akademiji znanosti v Parizu pobudo za teorijo, da se naš planet suši.

Ta proces, ki uničuje življenje, nima izvora v pomanjkanju vode. Izkušnje namreč uče, da se zaloge vode na zemlji niso zmanjšale. Pač pa so spremenile svojo smer tople zračne struje, ki ovirajo nastajanje megel in oblakov. Ta sprememba je pokazala posebno na groenlandski obali značilne učinke. Pristanišča na vzhodnem delu Groenlanda so odprta za plovbo, dočim so bila prej zamrznjena.

Tudi v pogledu medicine se že čutijo vplivi suše. Na Angleskem se pojavlja bolezen, podobna angini. Na wimbledonskem tenišču so pri zadnjih sportnih tekmah prvič ugotovili, da so mnogi igralci tenisa nenadoma zboleli. Ta bolezen se zdaj že širi čez vso Evropo. Njen izvor moramo iskati v zaprašenju zraka. Bolezen se začneja s kratko, toda visoko vročino.

V južni Franciji je dosegla letos toplota rekordno stopnjo 42 C. Iz Chamonixa poročajo, da so se začeli ledniki v Alpah tajati mnogo prej kakor običajno. Hudourniki so na mnogih mestih prestopili struge in preplavili pokrajine.

Poletna hrana

Tako zvano vegetarijsko hrano je treba uživati razumno in previdno

Medicinska izkustva in moda sta mnoge ženske privledla do tega, da so začele živeti po novih pravih prehrane. Mnoge so se na ljubo liniji odpovedale mesu, jajcem in ribam. Toda kdor je vse življenje živel od teh živil, ne more posebno dolgo vzdržati brez te hrane.

V poletju, ko je trg bogato založen z zelenjavo, je vegetarijska hrana vsekakor priporočljiva, saj hladi organizem. Sadeže, ki so nam v tej dobi dostopni, lahko razdelimo v tri kategorije:

Najbolj redilni so: fižol, grah in leča. Ta živila vsebujejo celo če jih posušimo, več dušika nego mesnina in jo lahko popolnoma nadomestijo.

V drugi vrsti zelenjave: krompirju, artičokih in pesi je mnogo škroba. Ti pridečki so manj redilni od prvih. Slednjič pridejo v poštev sadeži, ki so brez dušika ter dajo

malo kalorij. To so v tej dobi pred vsem: špinača, stročji fižol, paradižniki, beluš, salata. Pač pa obilujejo vsa ta živila mnogo železa.

Nasprotnikom mesa še lahko priporočimo: orehe in mandlje, ki so zelo redilni, a težko prebavljivi. Dalje: hruške, jabolka, grozdje, jagode, maline, borovnice, broskve, slive in smokve. Ti sadeži imajo v sebi dosti celuloze, vode in vitaminov, so pa borni na kalorijah.

V poletni vročini je zjutraj na teče najboljša čaja oranžade, hladnega čaja ali zdravilne kave.

Afera Lidije Stahlove

Kakor poročajo iz Pariza, je nanovo oživela vohunska afera Lidije Stahlove, ki je zadnje mesece počivala. Oblasti so aretirale nekoga delavca, ki je imel nadzorstvo nad dobavami strojev za vojno ministvo. S to aretacijo so dobile oblasti v roke novo gradivo, ki močno obremenjuje vohunke. Interesantno je tudi, da je igrala v tej vohunski aferi veliko vlogo neka gospa Schul-Martinska, ki so jo na Finskem še pred časom zaprli zaradi špionaže. Ta ženska je bila z Lidijo Stahlovo v zvezi, pri njej se je koncentriral material, katerega so zbirali in ga ji pošiljali vohuni. Dokazano je, da so ti vohuni prejemale redne mesečne plače. Trije vohuni so takoj, ko se je začela preiskava proti Stahlovi, pobegnili. Neka krojačica in neka prodajalka sta oskrbovali zvezo med mrežo vohunov, Američanka Jacobsonova pa je skrbelo za zvezo z glavnim agentom Berkovičem. Po odkritju vohunske afe je pobegnili. Zadnje dni je izvršila samomor mati Stahlove soobtožene sotrudnice, učiteljice Mermetove.

Tudi ženske pojdejo na fronto!

Preko Helsinkov prihaja iz Rusije vest, da je ruska vlada začela uvajati ženske v vojaško službo.

Doslej so tudi v Rusiji rabili ženske samo za izvrševanje pomožnih in bolničarskih del pri vojski. Zaposlovali so jih večinoma pri Rdečem križu, v bolnišnicah in v pisarnah. Posihmal pa bodo morale »vihteti tudi krvavi meč«. Ruska vlada je v ta namen že osnovala posebno žensko akademijo, kjer se bodo ženske šolale in vežbale za častniški poklic. Govori se celo o tem, da bodo ženske uvrstile tudi v generalni štab.

Zaenkrat se vežbajo ženski bataljoni v ostrem streljanju in v metanju ročnih granat. Seveda jih instruirajo tudi v ravnanju s strojnimi. V Habarovsku nosi neki oddelek vojačice jeklene čelade.

KAJ PIŠEJO ŽENSKÉ

Neki hotel v Biarritzu hrani knjigo, ki ima na eni in isti strani naslednje zapiske:

»Lep glas je dar božji. Marija Ivgotina.«
»Zraven stoji zapisano:«
»Tudi slab glas ni takšen, da bi ga človek zaničeval. Iveta Guilbert.«
»Spodaj pa dodatek:«
»Najlepši dar božji je molčanje. Selma Lagerlöf.«

A NEKDOTA

Na predvečer 2. decembra 1851, ko je izvršil Louis Napoleon državni udar v Franciji, je dejal sarkastični monsieur Morny princu: »Naj se izteče tako ali drugače — jutri bo stala straža pred vašimi vratci.«

VSAK DAN ENA

Gost: »Krmarica, v kavi sem našel muho, in vi se še smejete k temu!«
Krmarica: »Oprostite gospod, ampak jaz sem zmerom vesela, kadar vidim, da je napravila ta žival takšen konec.«

Rastline duhajo

Že večkrat so razni raziskovalci domnevali, da imajo tudi rastline neko vrsto volje, toda te domneve doslej niso mogli dokazati. To je storil sedaj vsaj za neke rastline neki ameriški botanik. Uporabil je za svoje eksperimente znano »mesojedno« rastlino rosičko. Nekoliko oddaljeno od nje je obesil kosček svežega mesa. Rastlina je potem pokazala razločno obračanje proti mesu, dokler ga ni dosegla. Seveda pa je bilo to obračanje silno počasno in se ni dalo ugotoviti s prostim očesom, temveč na ta način, da je filmski aparat v presledkih po 40 minut napravil po en posnetek. Pri projekciji se je potem vsa procedura skrajšala na nekoliko sekund.

Ker rastlina z mesom ni bila v nobeni dotiki, ga je mogla doznati edino na ta način, kakor mi duhamo kakšne snovi.

Bodočnost podmornic

Z letali je mogoče videti globoko pod vodno gladino. Prav to je povzročilo, da bo podmornica problematično napadalno sredstvo v bodoči vojni. Letalci imajo namreč zelo lahko nalogo, če hočejo obmetavati podmornice z bombami, ki se vžgejo šele v globini. Če ne zadenejo podmornice v trup, lahko povzročijo razpočenje takšne bombe tako silen pritisk v vodi, da razžene ladjo na vse strani.

Prav iz tega razloga se tehnični strokovnjaki trudijo, da bi izgotovili tip podmornic, ki bi se pogrezle še globlje pod vodo. Doslej so skonstruirali podmornice, ki dosežejo do 100 m globine. Globlje pa skoro ni mogoče iti, ker postane konstrukcija podmornic potem silno draga. Ker se potapljači pogreznejo lahko do globine 150 metrov, pa upajo, da bodo sčasoma zgradili tudi podmornice za vsaj takšno globino. Seveda, če se že pred tem ne bo pokazalo, da je morebitna uničevalna tekma pod vodo brez pomena.

Sovražnica moških

Amerika ima spet novo senzacijo. Te dni je umrla igralka in pisateljica Vivie Teshmanova, ki je bila znana vsej ameriški javnosti kot strastna sovražnica moških. Napisala je mnogo duhovitih kramljanj, ki so bila naperjena vsa proti zakonu. In kaj se je izkazalo šele sedaj? Da je bila Teshmanova že petnajst let poročena in da je bil nje zakon vzoren. Vse svoje imetje je ostavila možu in obema svojima otrokoma. V oporoki je zapisala, da so bili ti trije srečni njene življenja, ne pa njeni umetniški uspehi. Teshmanova je javnost nalašč vodila za nos, ker je vedela, da prebirajo ljudje s slastjo stvari, ki govore pesimistično o zakonu, in ker ni hotela izpustiti te prilike za dober zaslužek.

Ločena in spet poročena

Vsa Anglija se od srca smeje stvari, o kateri poroča »Daily Express«.

Neki znan angleški lovec in hči nekoga visokega častnika sta se poročila in sta po jedva dvomesečnem zakonu šla narazen. Dala sta se ločiti. Štiri leta se je vlekla pravda za ločitev, ki je požrla skoro 2 milijona Din. Slednjič je prišla zadeva na obravnavo pred lordsko zbornico, ki se je izrekla za ločitev.

Ločene in ločenka pa sta se v tej dobi še srestavala in ločenka je tudi rodila otroka. Oba, ločenec in ločenka pa sta tudi spoznala, da ne moreta izhajati drug brez drugega. Zdaj sta sklenila, da se ponovno poročita in 12. julija se je njuno zakonsko življenje tudi formalno obnovilo.

ČE BEREŠ TO, IZVEŠ:

da so že v starem Rimu poznali zdravilce;
da so pod vlado faraonov v Egiptu izdelovali umetne zlatne kamne;
da so našli pod razvalinami mesta Herkulanum naprave za izdelovanje sveč;
da prejme »Micky miška« v Hollywoodu vsak mesec nad 30.000 pisem in da mora imeti zaradi tega posebno tajnico, ki rešuje njeno pošto kakor tajnice cestnih priključnih filmskih zvezdnikov v ameriški filmski metropoli.

Barthou in Pietri v Londonu

Obisk francoskega zunanjega in mornariškega ministra je potrdil in učvrstil francosko-angleško prijateljstvo

Nesrečni diamant

Panika zaradi babjevernosti na prekomorski ladji

Te dni so prejeli v newyorškem pristanišču radiogram ladje »Carinthia« ki je poročal o nenavadnih dogodkih med potniki na krovu. »Carinthia« je pred nekaj dnevi nastopila v New Yorku vožnjo proti Southamptonu. Potniki so šele med vožnjo odkrili, da imajo v svoji sredini mrs. Mc Leanovo, lastnico Hopeovega demanta, ki prinaša, kakor menijo babjeverni ljudje, nesrečo. Potniki so začeli oblegati Mc Leanovo in jo izpraševati, če ima demant pri sebi. Ko je vprašanju pritrdila, je izbruhnila na ladji panika. Potniki so zahtevali od kapitana, da takoj obrne ladjo, češ, da je življenje potnikov v nevarnosti. Šele po več ur trajajočih pogajanjih se je kapitanu posrečilo pomiriti potnike. Mrs. Mc Leanovo je takoj intervjuval neki na ladji prisotni novinar, in dama mu je izjavila, da ne veruje v nesrečo, ki jo prinaša demant, ter da ga prepusti novemu lastniku samo proti milijonu dolarjev.

Demant Hope je bil svojčas last nesreč-

ne kraljice Marije Antoinette, potem ga je imel vojvoda Beaulieu, ki je umrl od gladi, zatem je bil njegov lastnik ruski knez Kanitovski, slednjič turški sultan Abdul Hamid in prav na koncu neki perzijski kan, ki se je potopil med neko vožnjo z ladjo

Smrt zaradi sončarice

V Duhovu na Češkem je umrla neka mlada sportnica, ki se je sama uničila z neprevidnim sončenjem. 16-letna Ana Hillerjeva je bila zdravo in lepo dekle. Tako si je želela sonca, da je svojo kožo kar preveč izpostavljala njegovim žarkom. Nobena svarila staršev in znancev niso zalegla. Te dni se je vrnila Hillerjeva s sončne kopeli domov trudna in omočena. Imela je ožgano kožo in bila je tako žejna, da ni mogla ugasiti žeje. Ker dekletu ni odleglo, so jo morali oddati v bolnišnico. Zdravniki ji niso mogli dati pomoči. Hillerjeva je umrla v strašnih bolečinah.

Emigrantska usoda

V Madridu je umrl ruski emigrant Pavel Tonesk. Živel je v španski prestolnici od l. 1920 in je učeal starost 72 let.

Tonesk, ki je imel v Rusiji ogromna posestva, je živel zadnja leta v zelo bednih razmerah. Imel je še srečo, da se je brigala zanj neka Španka, kar ga je obvarovalo gladovne smrti. Ta ženska je tudi objavila smrtnico za pokojnikom. Dva dneva potem, ko je izšla smrtnica, je vzela v Parizu španski list v roke žena znanega francoskega konstruktorja Leuxa. Lahko si mislimo, kako ji je bilo pri srcu, ko je čitala v listu smrtno oznanilo, da je umrl njen oče, ki ga je iskala odkar je zapustil Rusijo — in ga ni mogla najti.

čitajte tedensko revijo ŽIVLJENJE IN SVET

SPORT

Zagrebski Hašk in Primorje

otvorita jutri z veliko borbo na igrišču Primorja zanimive tekme za drž. prvenstvo

Nekam nervozno je te dni razgibana vsa sportna Ljubljana, ki z bližnjico okolice vred nestrno pričakuje pričetka velikih borb za državno prvenstvo v nogometu, katero bo po končanem izbirnem kolu izločilo najboljšo ligo osmerico klubov. Prav letos, ko so bili v Ljubljani veliki sportni dogodki na zelenem polju tako redki, je prijatelj lepega nogometa silno podžgalo radovednost in željo, da si v 90 minutah gigantske prvenstvene borbe naberejo užitek polnih trenutkov, zato ni dvoma, da bo jutri

Igrišče Primorja prizorišče tisočev zbranih navdušenih sportnikov

ki bodo z vneto sledili lepi, tehnično dovršeni, a pred vsem po njeni važnosti in pomenu do zadnjega trenutka izredno napeti tekmi našega ligaša z zagrebskim Haškom.

Vsako, ki je v teku lanskega leta prisostvoval velikim tekmam našega ligaša

in je marsikaj izredno zadovoljen z lepo, s srcem voljo izvajevano zmago primorjanske enajstorojke zapušča igrišče, prav gotovo tudi letos ne bo zamudil prilike, da s svojo navzočnostjo pripomore našim fantom do čim lepšega uspeha.

Borba med Primorjem in Haškom prav gotovo tudi letos ne bo zaostajala za srečanj nedeljskih nasprotnikov iz prejšnjih let. Zato bo prva tekma za državno prvenstvo v Ljubljani imela svečan okvir zbrane navdušene sportne množice krog zelene trate, enajstorojci Primorja pa velevata srce in volja, da ponovno pokaže tisočim simpatizerjem, da in sruce sieherne igrače še vedno čista stara, tradicionalna volja in neupogljiv elan, priboriti svojim barvam in sportni Ljubljani čim častnejši uspeh.

Pred glavno tekmo ob 18. bo ob 16.15 prišla predtekma primorjanske rezerve z vojaškim timom.

Tekmo bo sodil beograjski sodnik g. D. Petković.

je preplaval progo — ure pa so pokazale izenačen jugoslovanski rekord! 1. Groschel 33.8, 2. Bradac 38, 3. Lavrenčič L. 39, 4. Tavčar, 5. Škerlj, 6. Stegnar (vse Ilirija).

100 m hrbtno, Junior Schell je obračunal z ilirjansko tradicijo »germanla«-stila in zmagal v prav dobrem času in z lepim crawl-stilom. Morda smo z njim vendarle dobili tako težko pričakovano hrbtne plavalca? — 1. Schell 1:26.4, 2. Otruba 1:33.4, 3. Poljanar 1:41.2.

200 m prsno. Naš prvak je šel na start s krepko voljo do naj ogorčenejših borbe z Madžarom, ki je že plaval čase, kakršni so za jugoslovanske plavalce še bolj z devete dežele. In je ta volja, skupno z njegovim znanjem zadostovala za uspeh. Madžara je odpravil neoporečno! 1. Hribar (II) 3:08.4, 2. Gialay (III. okraj) 3:11, 3. Kramar (II) 3:21.8.

100 m prosto je bilo od obrata dalje za Fritscha sigurna zadeva. Presenetil pa je njegov čas, njegov najboljši v tem bazenu in to kljub ponesrečenemu obratu, kjer je šlo najmanj pol sekunde v izgubo! Lavrenčič pa je razočaral! 1. Fritsch 1:04.2, 2. Holba (III. okraj) 1:08.4, 3. Lavrenčič 1:09.

50 m prosto juniorji: 1. Žiža 31.8, 2. Močnik 32.4, 3. Segar 34.8, 4. Watzke, 5. Banko, 6. Friedrich. — Žiža se stalno izboljšuje. Prav dobro se je med sprinterji uveljavil skakač Segar!

100 m prsno juniorji: 1. Binder 1:32.5, 2. Pance 1:37.9, 3. Škapin Boris 1:38, 4. Miklič, 5. Turner, 6. Čuden Dušan. Isto kot za Žižo, velja za Binderja!

50 m hrbtno juniorke: 1. Bradac 44, 2. Groschel 47.5, 3. Ozimič 51, 4. Vidmar, 5. Banko, 6. Strasser. — Bradac se je od lani znatno izboljšala in je za državno prvenstvo resen kandidat.

5x50 m prosto je bila dostojen zaključek, borba za centimetre vse od starta do cilja. Izvrstni Madžari naši rekordno razpoloženi stafeti kljub najsilnejšim prizadevanjem niso bili kos in zmagali v času, boljsem od državnega rekorda, je najlepše zaključila tekmovalnica. V tej stafeti se je naša publika tudi predstavila ilirjanski trener Diebold, ki je svoj sloves odličnega sprinterja v polni meri opravil. Ne smemo pa tudi prezreti obeh najboljših v stafeti, juniorjev. Lenarda in Zihlerja, ki sta, zlasti prvi, kateremu je šele 15 let, k zmagi pripomogla prav toliko, kot ostali trije renomirani kanoni. — 1. Ilirija (Lavrenčič - Zihlerl - Fritsch - Lenard - Diebold) 2:25, 2. III. okraj (Musitz, Holba Gialay, Kisleohy, Kanassy) 2:25.1.

Waterpolo III. okraj: Ilirija 4:1 (1:1) Mostvo gostov, ki je trenutno na prvem mestu v madžarskem prvenstvu in je nedavno porazilo dolgotrajnega prvaka UTE z 2:1, je nastopilo brez reprezentativcev vratarja Brodyja in backa Šárkányja. Ilirija pa v postavi: Čadež - Salzer, Diebold - Mihalek - Otruba, Fritsch, Čuden Dr., torej z dvema gostoma v obrambi mesto Jamnika in Vrankarja in brez svojega reprezentančnega halfa Fuxa. — Mostvi sta zaigrali ostro, tako lepo tekmo, ki jo je neverjetna Kanassyjeva brzina, katere je gostom pripomogla do 3 zgodovinskih, odločil v korist Madžarov.

Gol za Ilirijo je zabil Fritsch zaradi taktične pogreške nasprotnikovega vratarja, sigurnih šans pa so domači zavozili vsak najmanj po eno. Za goste so scortali Kanassy trikrat in Kisleghy enkrat. V splošno zadovoljstvo je sodil Kramaršič.

Občinstvo, ki je kljub dežju vztrajalo prav do konca, je odhajalo zadovoljno. Vsi, ki so bili v četrtki na Iliriji, bodo prišli zopet, takih prireditev, kot je bila s III. okrajem, pa si želimo še in še!

V nekaj vrstah. Kakor smo že poročali, so poljske hanašene v sredo zvečer odpotovale na Jesenice, kjer jim je prebivalstvo priredilo izredno svečan in prisen sprejem. Na kolodvoru je bilo okoli 3000 ljudi. Govorila sta župan g. Zabkar in predsednik SK Gorenjca dr. Kržan. Navdušene manifestacije so se vršile tudi pri sprejemu, ki se je vil po prihodu Poljakov po poljskih ulicah. V četrtki zvečer pa so Poljakine kot varšavska reprezentanca igrali proti jesijski reprezentanci, ki so jo tvorile igralke SK Gorenjca. Poljakine so sigurno zmagale s 14:1 (10:1). Pred tekmo je bil močan naliv, ki je poplavljal igrišče, med tekmo pa je dež ponehal. Dobro je sodil g. Zupan. — V nedeljo se pričnejo v posameznih skupinah nogometne tekme za državno prvenstvo, za katere so bili delegirani naslednji sodniki: v Ljubljani Primorje: Hašk D. Petković, v Beogradu BSK: Trč zvezde Gjoka Živković (namestnik Kajzer), v Novem Sadu Vojvodina: prvak Benčereka Kujundžić (Segredinski), v Sarajevu Slavija: Sašk M. Podovnik, v Osijeku Slavija: prvak Osijeka Serčić (Andre). — Palestinsko mostvo Ha-pool, ki je gostovalo tudi v naši državi, sicer ne s prevelikim uspehom, je porazilo Moravsko Ostrovo z 2:1. — V sredo zvečer je beograjski Basik v nočni pokalni tekmi v Zagrebu porazil Haška s 3:0 (1:0). Hašk je nastopil z nekaterimi rezervami.

Iz OZDS. Službeno. Ker odpade v nedeljo 15. t. m. na Jesenicah tekma Edinost: Mars in igra na mesto tega Bratstvo: Edinost, se delegira za to tekmo g. Jordan. Taktik: Pevalak, I. r.

TK Skala prosi svoje članstvo, da se za naslednjo udeležbo pogoja pok. tovariša Zaneta Košce, ki bo danes ob 17.30 s Smarčinske ceste 6.

SK Ilirija (Nogometna sekcija). Bmoštvo, ki igra v Domžalah z Diskom, naj se zbere v nedeljo ob 13.15 na glavnem kolodvoru s popolno opremo: Jandi, Franzot, Žitnik, Cvir, Černač, Lah II., Kveder, Kos, Svetje V., Hörner, Primožič, Glušič. Vabimo prijatelje našega kluba, da se v čimvečjem številu udeležijo izleta v Domžale, ker priredi tamonjši Disk sportni dan s prav pestrim in zabavnim sporedom, ki ga bo zaključila domača veselica. Če hočete preživeti dan v prijetni družbi sportnikov, tedaj v nedeljo z nami. Vlak odhaja ob 13.43 iz Ljubljane in ob 20.01, oz. 21.22 iz Domžal. Vožnja sem in tja 10 Dn.

Sparta: Ilirija odpovedano! Ilirija nas obvešča, da je zagrebska Sparta odklonila ponudbo za gostovanje v Ljubljani, ker ne more dobiti dopustov za igralce. Zaradi tega je Ilirija pridobila mostvo ljubljanskega Slovana, ki je prošlo nedeljo prav uspešno igralo proti Primorju, da odigra trening tekmo z njenim prvim mostvom. Tekma se vrši na Stadionu in se prične ob 18. Kakor smo že javili nastopi Ilirija s kompletnim mostvom, ki bo igralo nedeljo kasneje z Gradjanskim prvo tekmo v predtekmovalstvu za nacionalno ligo. Vabimo prijatelje kluba, ki žele videti kako naši fantje igrajo in v kakšni kondiciji so, da si tekmo ogledajo.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes strogo obvezen sestanek ligine skupine. Zbirališče ob 20.30 pred Emono.

Pokalna tekma SK Celje: SK Olimp. V nedeljo ob 18. se bo pričela na Glaziji v Celju finalna tekma za letošnji pokal OO LNP v Celju med SK Celjem in SK Olimpijom. Ker sta SK Atletik in SK Jugoslavija odstopili od tekmovalstva za pokal, bo v nedeljo še finalna tekma, ki bo gotovo zelo zanimiva in napeta, saj je SK Olimp nedavno uspešno obetno porazil enajstorojci SK Celja. Sodil bo g. Ochs.

SK Grafika poziva mostvo, ki potuje v Zagreb, da se zbere danes ob 17.30 v društvenih prostorih, in sicer: Gasparič, Katavič, Mekina, Usnik, Zagor, Potrato, Stupica, Verčnik, Strohmayr, Trobešek, Bežan I in II. Vso obutev naj prinese vsak s seboj. Odhod ob 18.20.

SK Grafika. Danes ob 17.30 morajo biti na glavnem kolodvoru: Mekina, Katavič, Usnik, Zagor, Potrato, Stupica Leo, Verčnik, Strohmayr, Bežan I. Trobešek, Bežan II. Garderoba ima vsak sam, zato naj isto pravočasno dvigne pri gospodarju. — Drese premete na kolodvoru.

SK Mars. V nedeljo raj bodo ob 11.30 na glavnem kolodvoru: Ive, Vilki, Dolinar, Korle, Rudi, Milče, Janez, Žigi, Strnad, Trček I., Maks, Trček II. Kdor ima še opremo naj jo nemudoma prinese. Imenovani igralci naj dvignijo opremo v nedeljo od 8. do 10. pri gospodarju.

SK Reka. Za revanžno tekmo 15. t. m. f Korotanom v Kranju, bodo vozili avtobusi. Cena 15 Din za osebo tja in nazaj. Odhod ob 13. z igrišča. Prijava se sprejemajo ves dan na igrišču ali pa pri Lojku Doretu, Rožna dolina IX-9, tel. 3206 do sobote do 14.

Za nacionalno dirko 5. avgusta treningi motoristov vseh klubov vsako sredo od 18. in soboto od 15. dalje na dirkališču ZSK Hermes. Trenira se z zaščitno čelado, ki so na razpolago pri službojučemu odborniku. Pričetek danes. Sobotne treninge nadzira g. Starič. Moto-sekcija ZSK Hermes.

ZSK Hermes (moto-sekcija). Drevi ob 20. sestanek članstva in odbora pri Kočarju.

TKD Atena. Obveščamo vse članice, ki startajo na državnem lahkoatletskem prvenstvu, da se isto vrši v nedeljo, dne 15. t. m. ob 8. zjutraj na igrišču ASK Primorja. Pridite vse sigurno.

ljabo sodišče, se v Trbovljah mnogo govori in različno komentira postopanje krajevne šolskega odbora, ki bi lahko počakal, da se zadeva razčisti pred sodiščem, ki bo gotovo prineslo jasnost v vso zadevo.

Iz Novega mesta

n— Kino »Dome« v Sokolskem domu bo predvajal danes (v soboto) ob 20.30 in jutri (v nedeljo) ob 16., 18.30 in 20.30 zvočni film »Carica Katarina« z Elizabeto Bergnerjevo v naslovni vlogi. Predigra: Foxov zvočni tednik.

Iz Ptuja

— Poslovilni večer v oficerški čitalnici. Preteklo soboto je priredila oficerška čitalnica poslovilni večer gg. orožniškemu majorju Cvetkoviču in podporočniku Tomažiču v Sentiču. Izrečenih je bilo več poslovilnih govorov, predvsem pa se je poslovil od oficerjev komandant mesta g. major Manojlovič.

— Kino bo predvajal v soboto in nedeljo ob pol 21. velfilm »Pesem hrepenenj« z Marto Eggerthovo. Sodelovanje orkestra dunajske filharmonije, zbora dunajske državne opere in dunajskega deškega pevskega zbora. Dodatek Foxov tednik.

— Davica se je pojavila v ptujski okoličici. V ptujski bolnišnici je umrla za njo triletna Kranjčeva Franciška z Brega pri Ptujju.

Iz Gornje Radgone

gr— Lep poslovilni večer je priredil Sokol štirim odhajajočim bratom in sestram, ki so premeščeni. Od odhajajočih so se udeležili poslovilnega večera s. Müllerjeva Gilka, s. Skuhelova Natalija in br. Müller Rihar. Medtem ko je bil br. Kruljev Pavel zadržan. V imenu Sokola se je poslovil od odhajajočih starosta br. Karel Marvič. Od odhajajočih so bili br. Kruljev Pavel podstarosta, br. Müller Rihar prosvetar in s. Skuhelova Natalija podnačelnica. S. Müllerjevo pa bomo pogrešali pred vsem v tehničnem odseku. Za našo obmejno sokolsko postojanko bo izguba štirih marljivih delavcev precejšen udarec. Vsem štirim želimo na novih službenih mestih obilo sreče.

gr— Za gasilsko slavo 4. in 5. avgusta vlada veliko zanimanje. Doslej je prijavljenih nad 720 uniformiranih gasilcev. Tudi občinski odbor Narodne obrane v Mariboru je razpravljal o udeležbi na tej prireditvi, ki naj bi bila obenem tudi mogočena narodna manifestacija. Na prireditvi je razen ostalih odličnih gostov povabljen tudi predsednik občanskega odbora OO general g. Rudolf Meister iz Maribora, ki je ob prevratu poveljeval svojim četam pri sedbi avstrijske Radgone. Prireditveni odbor je razposlal te dni slavnostne trake tudi raznim zunanjim dobrotnikom, ki se naprošajo, da jih ne vračajo, temveč blagobotno prispevajo za nujne potrebe obmejnega gasilstva.

★

BLED. Zvočni kino Bled predvaja danes in jutri v nedeljo velfilm »Kralj arene«. V glavni vlogi popularni komik Eddie Cantor. Predigra: koloriran (barvast) Sili-film ter nov tednik.

JESIENICE. Kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob pol 21. (v nedeljo, če bo slabo vreme, tudi ob 15.) zanimiv zvočni film »Brod brez pristanišča« s Harryjem Piellom v glavni vlogi. Dodatek: kulturni film in najnovejši Paramountov žurnal. — Pride zvočni film »Pod tropskim soncem« z Lupe Velezovo v glavni vlogi.

LUČE PRI LJUBNEM. Gasilska četa v Luči se je nabavila motorno brizgalno, ki je bila v nedeljo 8. t. m. slovesno blagoslovljena. Ceremonijo blagoslovitve je ob asistenci dveh duhovnikov opravil domači župnik g. Miholič, ki je imel tudi slavnostni primeren nagovor. Navzočen je bil tudi narodni poslanec g. Rasto Pustošlemšek, ki je v svojem govoru o četrtno požarovalno in šloveljovsko delovanje za obli blagor. Kot svoj pripevek za brizgalno je izročil župniku gasilnega društva Vinki Jezerniku 500 Din. Številne goste od blizu in daleč je v imenu društva pozdravil šolski upravitelj g. Mašat, ki se je v svojem govoru zlasti spominjal vrhovnega pokrovitelja gasilstva Nj. Vel. kralja. Nato je godba zaigrala državno himno. V velikem številu so se udeležili slavnosti gasilci z Ljubneza, Rečice, iz Gornjeza grada, Solčave in Radmirja. Po svečanosti se je razvila na prostem Kočarjevem vrtu živahna zabava, ki je v vselem razpoloženju ob petju in godbi trajala pozno v noč in donesla dokaj lepih stotakov društveni blaginji.

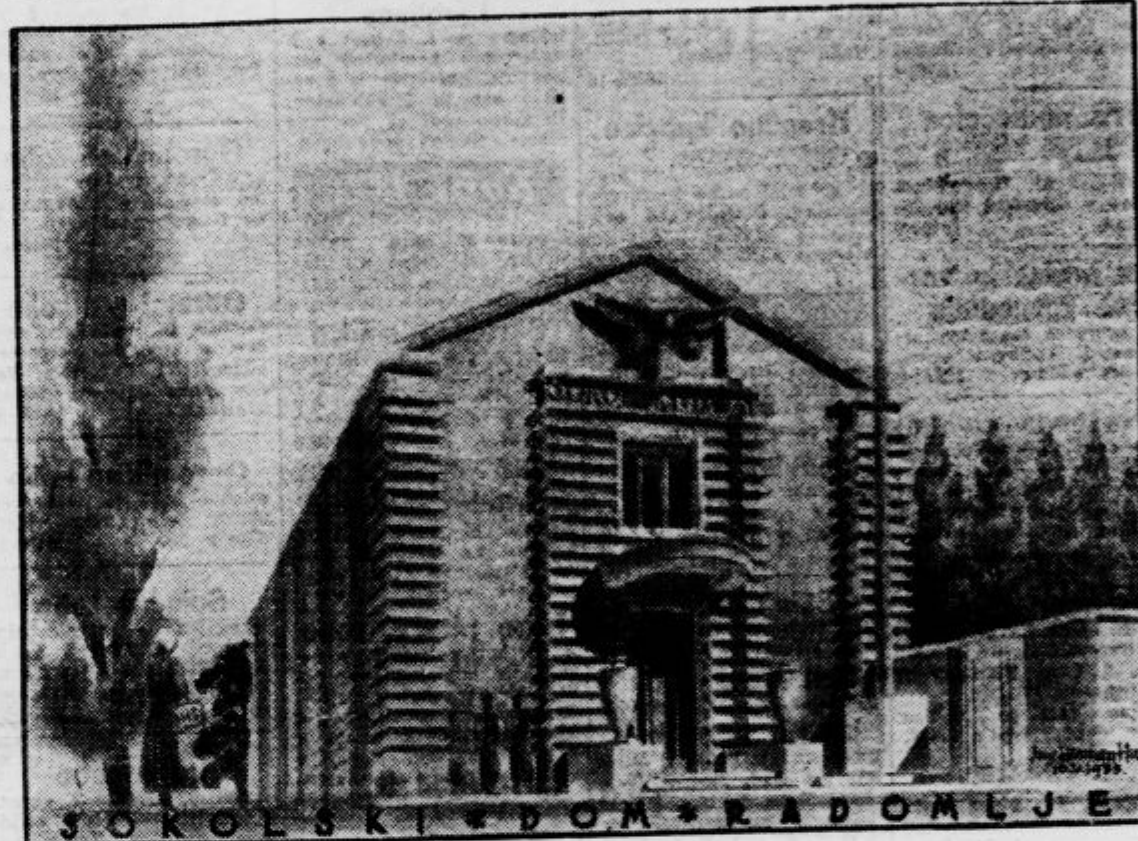
RIBNICA PRI KOČEVJU. Se nekaj beed k gasilekemu slavu v Ribnici. Poleg že navedenih je prišlo na prireditvi tudi precej lepo število naših sosedov s Kočevskega, ki so z obilno udeležbo pokazali, da čutijo tudi oni z nami. Po končanem pokladnem nastopu, ko je popustila vročina, je zavladalo veselo razpoloženje. Ob zvokih godbe domačega Sokola so stopali na plešišče stari in mladi. Mnogo je bilo med njimi dijakov maturantov, ki so pravkar zapustili šolske klopi po srečno prestali maturi. Naša študirajoča mladina se vedno dobro izkaže in je dala Ribnico že precej znamenitih mož. V središču ribniške doline v idilični vasi Hrovači se je rodil l. 1944. p. Stanislav Škrabec, veliki jezikoslovec, ki je znan tudi izven meje naše domovine. Druzi je dr. Janez Evangelist Krek, ki je po rodu od Sv. Gregorja. No, da preidemo spet na našo prireditvi, moramo reči, da smo bili res vsi z njo zadovoljni. Med petjem domačih pesmi se je kazalec jadrno pomaknil na polno in goetie so se začeli razhajati. Mnogi so ostali še nadalje, tako da so v polni meri proslavili jubilej 40 letnega gasilnega društva.

SUJANCI. V tujakšnji osemni soli so nas šolski otroci pod vodstvom prižabljene učiteljice gđ. Bizjakove in šolske upraviteljice g. Kavčičeve počastili z prav lepo uspešno vidovansko proslavo. Ponovno smo občudovali krasen nastop učenecv in tnenk s prostimi redovnimi vajami, posebno pa deske vaje s puškami, sorenjenja s šolsko tamburaško godbo Prav lepe so bile razne deklaracije, med njimi »Kosovo«, in mična je bila predstavitelja »Darežljivi otroci«. Po srečno pa nas je iznenadil nastop malih šolskih tamburaških godbenikov. To je delo naše požrtvovalne gđ. učiteljice, ki svoje proste ure trčuje za godbo. Sama izvršna igralka, vadi tudi svoje male učence v tem. Želimo v prihodnjem šolskem letu še več takšnih prireditev, ker se stari vseslimo z otroci vred in tudi ne pozabimo hvalnosti do šolskega vodstva nad toliko vztrajnostno in gmočno požrtvovalnostjo v teh slabih časih.

Čitajte tedensko revijo
»ŽIVLJENJE IN SVET«

Sokolstvo

Otvoritev Sokolskega doma v Radomljah

Jutri popoldne bo radomeljski Sokol ob svoji 15letnici otvoril svoj dom z veliko prireditvijo, nad katero je prevzel pokroviteljstvo minister dr. Novak. Dom je zgrajen na krasnem prostoru ob kamniški cesti. Načrte je napravil inž. Herman Hus, ki je zamislil gradnjo tako, da bi stavbo lahko ob pomanjkanju potrebnih kreditov zgradili v treh etapah. Radomeljski Sokol pa je ob požrtvovalnem delu članov in prijateljev ter ob velikodušnih podporah dobrotnikov že takoj prvo leto lahko dogradil veliko stavbo. Za otvoritev je dom lepo prepleksan in poslikan, v telovadnici so položena parketna tla.

Novi dom napravlja z monumentalnim pročeljem vtis resnobne, obenem pa je lep in mogočen s krasnim ozadjem, ki ga tvorijo Kamniške planine. Vse prebivalstvo je ponosno na praktično urejeno in lepo stavbo, ki bo žarišče prosvete in omike za vso okolico, Radomljam pa v velik kras. Kako potreben je bil ta dom, dokazuje živahno prosvetno delovanje, ki se je razvilo v njem

že to zimo. Ob veliki udeležbi so Sokoli uprizorili 4 igre, katere so morali večinoma ponavljati. Tudi gasilci so se postavili v njem z »Mlado Bredo«, šolska mladina pa je pripravila uspešno vidovansko proslavo. Ob ponosni stavbi je urejeno lepo telovadišče, ki bo ob straneh zasajeno z lipami in topoli. Na njem bo lahko hkrati nam 117 članov. Vsa stopila s prostimi vajami 117 članov. Vsa okna novega doma so obrnjena na telovadišče proti jugu, tako da so prostori značilni in svetli. Tu se bo zdaj krepko razmahnilo sokolsko delo za vzgojo mladine in izobrazbo naroda. Seveda bo otvoritev velik praznik za Radomlje in okolico. Vsa sokolska društva kamniškega sreza bodo prihajela na slovesnost. Otvoritev bo po sprejemu po vasi, ki bo krenil ob 15. izpred doma. Ob 16.30 bo telovadni nastop okrožja, nato pa veselica. Ob tej slovesnosti zasluži radomeljski Sokol za svojo veliko delavnost javno pohvalo z željo, da bi njegovo delo rodilo obilo uspehov!

Himna, petje, mimohod, javne vežbe. — Ljudska zabava z godbo na pihala. Vstopnina je prostovoljna. Prijave za spominske žeblice se zbira do dne razvitja prapora. K obilni udeležbi vabi odbor.

Iz življenja na deželi

Iz Kamnika

ka— Izredni občni zbor Meščanske korporacije je obravnaval nekatera prečja vpražanja. Zanimanje zanj je bilo veliko in člani so živahno debatirali, do posebnih zaključkov pa tudi ta zbor ni privedel.

ka— V kinu Kamnika bo v soboto in ponedeljek razveseljevala občinstvo priljubljena Anny Ondrova v filmu »Če baby ljubis«.

Iz Trbovelj

t— Razburljiv prizor. V petek popoldne okrog 9. je privabilo močno vpitje velike množice ljudi, ki se jim je nudila v bližini tržnega prostora razburljiva slika. Iz neke hiše so nosili več ko skromno pohištvo brezposelne družine, ki je kričaje in jokaje protestirala proti deložaciji. Je to družina brezposelnega delavca Debeljaka, ki se je vrnil pred leti iz Nemčije. Po povratku iz tujine je bil Debeljak nekaj časa zaposlen pri rudniku, pozneje pa odpuščen in se je preživljal s tem, da je od časa do časa dobil kako delo. Občina ga je podpirala s tem, da je plačevala zani stanovanje, otroke pa je vzela v občinsko hiralnico. Debeljak je zahteval, da mu otroke vrnejo, zaradi česar mu je občina ukazala tudi plačevanje stanovanja. Ker stanarine ni mogel plačevati, mu je hišni lastnik odpovedal stanovanje. Izvršena je bila deložacija, občina pa mu je nakazala stanovanje v baraki na tržnem prostoru. Debeljaku očita delomirnost in da je vzel otroke samo zaradi tega iz hiralnice, da jih uporablja za beranjenje.

t— Čudna stvar. Krajevni šolski odbor je odpovedal nekemu učitelju stanovanje z namenom, da ga dobi drugi mlajši. Ker se je prvi učitelj temu ugnl bo najbrž tu izvršena deložacija. V tej zadevi, ki je v zvezi z neko drugo, o kateri bo razprav-

